

Πρὸς Κολοσσαεῖς

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος¹ **1**

ὁ ἀδελφός, τοῖς ἐν Κολασσαῖς² ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῶ: **2**

χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ

χριστοῦ.

Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, **3**

πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν **4**

χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, διὰ τὴν **5**

ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην³ ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε⁴ ἐν

τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, τοῦ παρόντος⁵ εἰς ὑμᾶς, **6**

καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστιν καρποφορούμενον⁶ καὶ

αὐξανόμενον,⁷ καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ

ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ: καθὼς καὶ ἐμάθετε⁸ ἀπὸ **7**

Ἐπαφρᾶ⁹ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου¹⁰ ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ

ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ, ὁ καὶ δηλώσας¹¹ ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην **8**

ἐν πνεύματι.

¹ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ² Κολοσσαί, ὠν, ἡ, Colossae. ³ ἀπόκειμαι, be laid up, put away. ⁴ προακούω, hear beforehand. ⁵ πάριμι, be present, have arrived. ⁶ καρποφορέω, bear fruit. ⁷ αὐξάνω, cause to grow, increase. ⁸ μανθάνω, learn, ascertain. ⁹ Επαφρᾶς, ᾶ, ὁ, Ephras. ¹⁰ σύνδουλος, ου, ὁ, fellow slave, fellow servant. ¹¹ δηλόω, show, make clear.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα¹ ὑπὲρ 9
 ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν²
 τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει³ πνευματικῇ,⁴ 10
 περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως⁵ τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν,⁶ ἐν παντὶ
 ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες⁷ καὶ αὐξανόμενοι⁸ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν²
 τοῦ θεοῦ: ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι⁹ κατὰ τὸ κράτος¹⁰ τῆς 11
 δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν¹¹ μετὰ χαρᾶς: 12
 εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι¹² ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα¹³ τοῦ
 κλήρου¹⁴ τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ὃς ἐρρύσατο¹⁵ ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας 13
 τοῦ σκοτούς, καὶ μετέστησεν¹⁶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς
 ἀγάπης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν,¹⁷ τὴν ἄφεσιν¹⁸ τῶν 14
 ἁμαρτιῶν: ὃς ἐστὶν εἰκὼν¹⁹ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου,²⁰ πρωτότοκος²¹ 15
 πάσης κτίσεως:²² ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη²³ τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς 16
 καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὀρατὰ²⁴ καὶ τὰ ἀόρατα,²⁰ εἴτε θρόνοι, εἴτε
 κυριότητες,²⁵ εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι: τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς
 αὐτὸν ἔκτισται:²³ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ 17
 συνέστηκεν.²⁶ Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς 18
 ἐκκλησίας: ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος²¹ ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται
 ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων:²⁷ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν²⁸ πᾶν τὸ 19

¹παύω, cause to cease. ²ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ³σύνεσις, εως, ἡ, understanding, insight. ⁴πνευματικός, spiritual. ⁵ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ⁶ἀρέσκεια, ας, ἡ, pleasing, willing service. ⁷καρποφορέω, bear fruit. ⁸αὐξάνω, cause to grow, increase. ⁹δυναμώω, strengthen, enable. ¹⁰κράτος, ους, τό, power, dominion. ¹¹μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ¹²ἱκανόω, make sufficient, qualify. ¹³μερίς, ἰδος, ἡ, part, portion. ¹⁴κλήρος, ου, ό, lot, portion. ¹⁵ρύομαι, rescue, save. ¹⁶μεθίστημι, remove, turn away. ¹⁷ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ¹⁸ἄφεσις, εως, ἡ, release, forgiveness. ¹⁹εἰκὼν, όνος, ἡ, image, likeness. ²⁰ἀόρατος, invisible, unseen. ²¹πρωτότοκος, first-born. ²²κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²³κτίζω, create, form. ²⁴ὀρατός, visible. ²⁵κυριότης, ητος, ἡ, lordship, dominion. ²⁶συνίστημι, commend (transitive), stand with. ²⁷πρωτεύω, be first, have first place. ²⁸εὐδοκέω, think it good, be well pleased with.

πλήρωμα¹ κατοικῆσαι, καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι² τὰ πάντα εἰς 20
 αὐτόν, εἰρηνοποιήσας³ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ⁴ αὐτοῦ, δι'
 αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ ὑμᾶς ποτὲ 21
 ὄντας ἀπηλλοτριωμένους⁵ καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ⁶ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς
 πονηροῖς, νυνὶ⁷ δὲ ἀποκατήλλαξεν² ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ 22
 διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους⁸ καὶ
 ἀνεγκλήτους⁹ κατενώπιον¹⁰ αὐτοῦ: εἴγε¹¹ ἐπιμένετε¹² τῇ πίστει 23
 θεμελιωμένοι¹³ καὶ ἐδραῖοι,¹⁴ καὶ μὴ μετακινούμενοι¹⁵ ἀπὸ τῆς
 ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ
 κτίσει¹⁶ τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν¹⁷ ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ¹⁸ τὰ 24
 ὑστερήματα¹⁹ τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ
 σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία: ἥς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος, κατὰ 25
 τὴν οἰκονομίαν²⁰ τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν
 λόγον τοῦ θεοῦ, τὸ μυστήριον²¹ τὸ ἀποκεκρυμμένον²² ἀπὸ τῶν 26
 αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν: νυνὶ⁷ δὲ ἐφανερῶθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, 27
 οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι²³ τί τὸ πλοῦτος²⁴ τῆς δόξης τοῦ
 μυστηρίου²¹ τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς
 τῆς δόξης: ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν,²⁵ νουθετοῦντες²⁶ πάντα 28

¹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ² ἀποκαταλλάσσω, reconcile. ³ εἰρηνοποιέω, make peace, reconcile. ⁴ σταυρός, οὗ, ὁ, cross. ⁵ ἀπαλλοτριόμαι, alienate, estrange. ⁶ διάνοια, ας, ἡ, mind, understanding. ⁷ νυνὶ, now, already. ⁸ ἄμωμος, without blemish, blameless. ⁹ ἀνεγκλήτος, above reproach, blameless. ¹⁰ κατενώπιον, before, in the presence of (gen). ¹¹ εἴγε, if indeed, seeing that. ¹² ἐπιμένω, continue, remain. ¹³ θεμελιώω, lay a foundation, found. ¹⁴ ἐδραῖος, steadfast, firm. ¹⁵ μετακινέω, shift, remove. ¹⁶ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁷ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ¹⁸ ἀνταναπληρῶ, fill up in turn. ¹⁹ ὑστερήμα, τος, τό, that which is lacking, need. ²⁰ οἰκονομία, ας, ἡ, stewardship, administration. ²¹ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ²² ἀποκρύπτω, hide, conceal. ²³ γνωρίζω, make known, declare. ²⁴ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²⁵ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ²⁶ νουθετέω, admonish, exhort.

ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα
 παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον¹ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ: εἰς δὲ καὶ 29
 κοπιῶ,² ἀγωνιζόμενος³ κατὰ τὴν ἐνέργειαν⁴ αὐτοῦ, τὴν ἐνεργουμένην⁵
 ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον⁶ ἀγῶνα⁷ ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν 2
 Λαοδικείᾳ,⁸ καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασιν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ἵνα 2
 παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων⁹ ἐν ἀγάπῃ, καὶ
 εἰς πάντα πλοῦτον¹⁰ τῆς πληροφορίας¹¹ τῆς συνέσεως,¹² εἰς ἐπίγνωσιν
 τοῦ μυστηρίου¹⁴ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ, ἐν ᾧ εἰσὶν 3
 πάντες οἱ θησαυροὶ¹⁵ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως¹⁶ ἀπόκρυφοι.¹⁷ 4
 Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μὴ τις ὑμᾶς παραλογίζηται¹⁸ ἐν πιθανολογίᾳ.¹⁹ Εἰ 5
 γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι,²⁰ ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων
 καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν,²¹ καὶ τὸ στερέωμα²² τῆς εἰς χριστὸν
 πίστεως ὑμῶν.

Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ 6
 περιπατεῖτε, ἐρριζωμένοι²³ καὶ ἐποικοδομούμενοι²⁴ ἐν αὐτῷ, καὶ 7
 βεβαιούμενοι²⁵ ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν
 αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.²⁶

¹ τέλειος, complete, perfect. ² κοπιῶ, toil, labor. ³ ἀγωνίζομαι, contend, struggle. ⁴ ἐνέργεια, ας, ἡ, operative power, working. ⁵ ἐνεργέω, work, effect. ⁶ ἡλίκος, how great, how small. ⁷ ἀγών, ὄνος, ὁ, struggle, fight. ⁸ Λαοδικεία, ας, ἡ, Laodicea. ⁹ συμβιβάζω, hold together, instruct. ¹⁰ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ¹¹ πληροφορία, ας, ἡ, full assurance, certainty. ¹² σύνεσις, εως, ἡ, understanding, insight. ¹³ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁴ μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ¹⁵ θησαυρός, οῦ, ὁ, storehouse, treasure. ¹⁶ γνώσις, εως, ἡ, wisdom, knowledge. ¹⁷ ἀπόκρυφος, hidden, secret. ¹⁸ παραλογίζομαι, deceive, mislead. ¹⁹ πιθανολογία, ας, ἡ, persuasive speech. ²⁰ ἀπειμι, go away, depart. ²¹ τάξις, εως, ἡ, arranging, order. ²² στερέωμα, τος, τό, firmament, firmness. ²³ ῥιζόω, root, fix by the root. ²⁴ ἐποικοδομέω, build upon, build upon a foundation. ²⁵ βεβαιῶ, confirm, secure. ²⁶ εὐχαριστία, ας, ἡ, thanksgiving, thankfulness.

Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν¹ διὰ τῆς φιλοσοφίας² καὶ 8
 κενῆς³ ἀπάτης,⁴ κατὰ τὴν παράδοσιν⁵ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ
 στοιχεῖα⁶ τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν: ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν 9
 τὸ πλήρωμα⁷ τῆς θεότητος⁸ σωματικῶς,⁹ καὶ ἐστε ἐν αὐτῷ 10
 πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας: ἐν ᾧ 11
 καὶ περιετμήθητε¹⁰ περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ,¹¹ ἐν τῇ ἀπεκδύσει¹² τοῦ
 σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, 12
 συνταφέντες¹³ αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι,¹⁴ ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε¹⁵ διὰ
 τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας¹⁶ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν
 νεκρῶν. Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασιν¹⁷ καὶ τῇ 13
 ἀκροβυστίᾳ¹⁸ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν¹⁹ ὑμᾶς σὺν αὐτῷ,
 χαρισάμενος²⁰ ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα,¹⁷ ἐξάλειψας²¹ τὸ καθ' 14
 ἡμῶν χειρόγραφον²² τοῖς δόγμασιν,²³ ὃ ἦν ὑπεναντίον²⁴ ἡμῖν: καὶ
 αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας²⁵ αὐτὸ τῷ σταυρῷ:²⁶ 15
 ἀπεκδυσάμενος²⁷ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγματίσεν²⁸ ἐν
 παρρησίᾳ, θριαμβεύσας²⁹ αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

¹ συλαγωγέω, make captive of, carry off as spoil. ² φιλοσοφία, ας, ἡ, philosophy, love of wisdom. ³ κενός, empty, vain. ⁴ ἀπάτη, ης, ἡ, deceit, deceitfulness. ⁵ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ⁶ στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ⁷ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁸ θεότης, ητος, ἡ, divine nature, deity. ⁹ σωματικῶς, in bodily form, bodily. ¹⁰ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹¹ ἀχειροποίητος, not made with hands, not made by hand. ¹² ἀπέκδυσις, εως, ἡ, removal, stripping off. ¹³ συνθάπτω, bury along with. ¹⁴ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹⁵ συνεγείρω, raise up with, raise along with. ¹⁶ ἐνέργεια, ας, ἡ, operative power, working. ¹⁷ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹⁸ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁹ συζωοποιέω, make alive together with someone. ²⁰ χαρίζομαι, give freely, forgive. ²¹ ἐξάλειψω, wipe out, erase. ²² χειρόγραφον, ου, τό, account, record of debts. ²³ δόγμα, τος, τό, a public decree, ordinance. ²⁴ ὑπεναντίος, opposed, contrary. ²⁵ προσηλώω, nail (fast), nail to. ²⁶ σταυρός, οὔ, ὁ, cross. ²⁷ ἀπεκδύομαι, strip off, disarm. ²⁸ δειγματίζω, make a show of, expose. ²⁹ θριαμβεύω, lead in a triumphal procession.

Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει¹ ἢ ἐν πόσει,² ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς³ ἢ 16
 νουμηνίας⁴ ἢ σαββάτων: ἃ ἔστιν σκιά⁵ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα 17
 χριστοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω⁶ θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ⁷ 18
 καὶ θρησκείᾳ⁸ τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἐώρακεν ἐμβατεύων,⁹ εἰκῆ¹⁰
 φυσιούμενος¹¹ ὑπὸ τοῦ νοῦς¹² τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ κρατῶν τὴν 19
 κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἀφῶν¹³ καὶ συνδέσμων¹⁴
 ἐπιχορηγούμενον¹⁵ καὶ συμβιβαζόμενον,¹⁶ αὖξει¹⁷ τὴν αὖξησιν¹⁸ τοῦ
 θεοῦ.

Εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων¹⁹ τοῦ κόσμου, τί ὡς 20
 ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε,²⁰ Μὴ ἄψη, μηδὲ γεύση,²¹ μηδὲ θίγης 21
 – ἃ ἔστιν πάντα εἰς φθορὰν²³ τῇ ἀποχρήσει²⁴ – κατὰ τὰ ἐντάλματα²⁵ 22
 καὶ διδασκαλίας²⁶ τῶν ἀνθρώπων; Ἄτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα 23
 σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ²⁷ καὶ ταπεινοφροσύνῃ⁷ καὶ ἀφειδίᾳ²⁸
 σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν²⁹ τῆς σαρκός.

Εἰ οὖν συνηγέρθητε³⁰ τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω³¹ ζητεῖτε, οὗ³² ὁ χριστός ἐστιν **3**
 ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος. Τὰ ἄνω³¹ φρονεῖτε,³³ μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. 2
 Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται³⁴ σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ

¹ βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ² πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ³ ἑορτή, ἡς, ἡ, feast, festival. ⁴ νουμηνία, ας, ἡ, new moon as a festival. ⁵ σκιά, ἄς, ἡ, shadow, thick darkness. ⁶ καταβραβεύω, rob of a prize, decide against. ⁷ ταπεινοφροσύνη, ἡς, ἡ, lowliness of mind, humility. ⁸ θρησκεία, ας, ἡ, religion, worship. ⁹ ἐμβατεύω, enter into, enter. ¹⁰ εἰκῆ, without cause or reason, vainly. ¹¹ φυσίω, puff or blow up, be arrogant. ¹² νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹³ ἀφή, ἡς, ἡ, joint, band. ¹⁴ σύνδεσμος, ου, ὁ, bond, fetter. ¹⁵ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ¹⁶ συμβιβάζω, hold together, instruct. ¹⁷ αὖξάνω, cause to grow, increase. ¹⁸ αὖξις, εως, ἡ, growth, increase. ¹⁹ στοιχείον, τό, elementary principles, elements. ²⁰ δογματίζω, subject to regulations, decree. ²¹ γεύομαι, taste, experience. ²² θιγγάνω, touch, handle. ²³ φθορά, ἄς, ἡ, destruction, corruption. ²⁴ ἀπόχρησις, εως, ἡ, consuming, using up. ²⁵ ἐντάλημα, τος, τό, precept, commandment. ²⁶ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ²⁷ ἐθελοθρησκεία, ας, ἡ, arbitrary worship. ²⁸ ἀφειδία, ας, ἡ, unsparing treatment, severity. ²⁹ πλησμονή, ἡς, ἡ, indulgence, satisfaction. ³⁰ συνεγείρω, raise up with, raise along with. ³¹ ἄνω, up, above. ³² οὗ, where, when. ³³ φρονέω, think, judge. ³⁴ κρύπτω, conceal, hide.

θεῶ. Ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῆ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν 4
αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

Νεκρώσατε¹ οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν,² ἀκαθαρσίαν,³ 5
πάθος,⁴ ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν,⁵ ἣτις ἐστὶν
εἰδωλολατρεία,⁶ δι' ἧς ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς 6
ἀπειθείας:⁷ ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν αὐτοῖς. 7
Νυνὶ⁸ δὲ ἀπόθεσθε⁹ καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμόν,¹⁰ κακίαν,¹¹
βλασφημίαν,¹² αἰσχρολογίαν¹³ ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν: μὴ ψεύδεσθε¹⁴ 9
εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι¹⁵ τὸν παλαιὸν¹⁶ ἄνθρωπον σὺν ταῖς
πράξεσιν¹⁷ αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι¹⁸ τὸν νέον,¹⁹ τὸν ἀνακαινούμενον²⁰ 10
εἰς ἐπίγνωσιν²¹ κατ' εἰκόνα²² τοῦ κτίσαντος²³ αὐτόν: ὅπου οὐκ ἔστι²⁴ 11
Ἕλληνας²⁵ καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία,²⁶ βάρβαρος,²⁷
Σκύθης,²⁸ δούλος, ἐλεύθερος:²⁹ ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός.

Ἐνδύσασθε¹⁸ οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ³⁰ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, 12
σπλάγχνα³¹ οἰκτιρμοῦ,³² χρηστότητα,³³ ταπεινοφροσύνην,³⁴
πραότητα,³⁵ μακροθυμίαν:³⁶ ἀνεχόμενοι³⁷ ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι³⁸ 13
ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρὸς τινὰ ἔχη μομφήν:³⁹ καθὼς καὶ ὁ χριστὸς

¹ νεκρῶ, put to death, render weak. ² πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ³ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁴ πάθος, ους, τό, suffering, pain. ⁵ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ⁶ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ⁷ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ⁸ νυνί, now, already. ⁹ ἀποτίθημι, put off, lay aside. ¹⁰ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹¹ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ¹² βλασφημία, ας, ἡ, blasphemy, reproach. ¹³ αἰσχρολογία, ας, ἡ, obscene speech, dirty talk. ¹⁴ ψεύδομαι, lie. ¹⁵ ἀπεκδύομαι, strip off, disarm. ¹⁶ παλαιός, old, ancient. ¹⁷ πράξις, εως, ἡ, deed, function. ¹⁸ ἐνδύω, put on, clothe. ¹⁹ νέος, new, young. ²⁰ ἀνακαινώω, renew, amend. ²¹ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ²² εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ²³ κτίζω, create, form. ²⁴ ἐνι, there is in, is present. ²⁵ Ἕλληνας, ἡνος, ὁ, Greek, Hellene. ²⁶ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²⁷ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ²⁸ Σκύθης, ου, ὁ, Scythian. ²⁹ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ³⁰ ἐκλεκτός, chosen, elect. ³¹ σπλάγχνα, ων, τά, bowels, compassion. ³² οἰκτιρμός, οὔ, ὁ, compassion, pity. ³³ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ³⁴ ταπεινοφροσύνη, ης, ἡ, lowliness of mind, humility. ³⁵ πραΰτης, mildness, gentleness. ³⁶ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ³⁷ ἀνεχόμενοι, endure, bear with. ³⁸ χαρίζομαι, give freely, forgive. ³⁹ μομφή, ης, ἡ, blame, (cause for) complaint.

ἐχαρίσατο¹ ὑμῖν, οὕτως² καὶ ὑμεῖς: ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, 14
 ἣτις ἐστὶν σύνδεσμος³ τῆς τελειότητος.⁴ Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ 15
 βραβεύετω⁵ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι:
 καὶ εὐχάριστοι⁶ γίνεσθε. Ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικεῖτω⁷ ἐν ὑμῖν 16
 πλουσίως⁸ ἐν πάσῃ σοφίᾳ: διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες⁹ ἑαυτοὺς,
 ψαλμοῖς,¹⁰ καὶ ὕμνοις,¹¹ καὶ ᾠδαῖς¹² πνευματικαῖς,¹³ ἐν χάριτι ᾄδοντες
 ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ. Καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ποιῆτε, ἐν λόγῳ ἡ ἐν 17
 ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ
 πατρὶ δι' αὐτοῦ.

Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνήκεν¹⁵ ἐν κυρίῳ. 18
 Οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε¹⁶ πρὸς αὐτάς. 20
 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε¹⁷ τοῖς γονεῦσιν¹⁸ κατὰ πάντα: τοῦτο γὰρ ἐστὶν
 εὐάρεστον¹⁹ ἐν κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε²⁰ τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα 21
 μὴ ἀθυμῶσιν.²¹ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε¹⁷ κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα 22
 κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις²² ὡς ἀνθρωπάρεσκοι,²³ ἀλλ' ἐν
 ἀπλότῃ²⁴ καρδίᾳ, φοβούμενοι τὸν θεόν: καὶ πᾶν ὃ τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ 23
 ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις: εἰδότες ὅτι ἀπὸ 24
 κυρίου λήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν²⁵ τῆς κληρονομίας:²⁶ τῷ γὰρ κυρίῳ
 χριστῷ δουλεύετε.²⁷ Ὁ δὲ ἀδικῶν²⁸ κομιεῖται²⁹ ὃ ἠδίκησεν:²⁸ καὶ οὐκ 25

¹χαρίζομαι, give freely, forgive. ²οὕτως, thus, so. ³σύνδεσμος, ου, ὁ, bond, fetter. ⁴τελειότης, ητος, ἡ, perfection, completeness. ⁵βραβεύω, be judge, rule. ⁶εὐχάριστος, thankful, grateful. ⁷ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ⁸πλουσίως, richly, abundantly. ⁹νουθετέω, admonish, exhort. ¹⁰ψαλμός, οὔ, ὁ, song of praise, psalm. ¹¹ὕμνος, ου, ὁ, song of praise, hymn. ¹²ᾠδή, ἡς, ἡ, song, ode. ¹³πνευματικός, spiritual. ¹⁴ᾄδω, sing. ¹⁵ἀνήκω, be fit, be proper. ¹⁶πικραίνω, make bitter, embitter. ¹⁷ὑπακούω, obey, listen. ¹⁸γονεὺς, ἐως, ὁ, parent. ¹⁹εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ²⁰ἐρεθίζω, arouse, provoke. ²¹ἀθυμέω, be discouraged, disheartened. ²²ὀφθαλμοδουλεία, ας, ἡ, service rendered only while the master watches. ²³ἀνθρωπάρεσκος, people pleaser. ²⁴ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ²⁵ἀνταπόδοσις, εως, ἡ, recompense, reward. ²⁶κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ²⁷δουλεύω, serve, am a slave. ²⁸ἀδικέω, do wrong, harm. ²⁹κομιζω, receive, bring.

ἔστιν προσωποληψία.¹

Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα² τοῖς δούλοις παρέχεσθε,³ εἰδότες **4**

ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.

Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε,⁴ γρηγοροῦντες⁵ ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ:⁶ **2**

προσευχόμενοι ἅμα⁷ καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ

λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον⁸ τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι: ἵνα **4**

φανερῶσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλήσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς **5**

ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.⁹ Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, **6**

ἄλατι¹⁰ ἡρτυμένος,¹¹ εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει¹² ὑμῖν Τυχικός,¹³ ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ **7**

πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος¹⁴ ἐν κυρίῳ: ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς **8**

αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας

ὑμῶν: σὺν Ὀνησίμῳ¹⁵ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ **9**

ὑμῶν. Πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν¹² τὰ ὧδε.

Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος¹⁶ ὁ συναιχμάλωτός¹⁷ μου, καὶ Μάρκος¹⁸ ὁ **10**

ἀνεψιός¹⁹ Βαρνάβας,²⁰ περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς – ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς,

δέξασθε αὐτόν: καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουστός,²¹ οἱ ὄντες ἐκ **11**

¹προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ²ισότης, ητος, ἡ, equality, fairness. ³παρέχω, offer, afford. ⁴προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ⁵γρηγορέω, watch, keep watch. ⁶εὐχαριστία, ας, ἡ, thanksgiving, thankfulness. ⁷ἅμα, at the same time. ⁸μυστήριον, ου, τό, secret, mystery. ⁹ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹⁰ἄλας, ατος, τό, salt. ¹¹ἄρτύω, season, make salty. ¹²γνωρίζω, make known, declare. ¹³Τυχικός, οῦ, ὁ, Tychicus. ¹⁴σύνδουλος, ου, ὁ, fellow slave, fellow servant. ¹⁵Ὀνησίμος, ου, ὁ, Onesimus. ¹⁶Ἀρίσταρχος, ου, ὁ, Aristarchus. ¹⁷συναιχμάλωτος, ου, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ¹⁸Μάρκος, ου, ὁ, Mark. ¹⁹ἀνεψιός, οῦ, ὁ, cousin. ²⁰Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ²¹Ἰουστός, ου, ὁ, Justus.

περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοί¹ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες
 ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.² Ἀσπάζεται υἱάς Ἐπαφρᾶς³ ὁ ἐξ υἱῶν, 12
 δούλος χριστοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος⁴ ὑπὲρ υἱῶν ἐν ταῖς
 προσευχαῖς, ἵνα στήτε τέλειοι⁵ καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι
 τοῦ θεοῦ. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον⁶ πολὺν ὑπὲρ υἱῶν καὶ 13
 τῶν ἐν Λαοδικείᾳ⁷ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.⁸ Ἀσπάζεται υἱάς Λουκάς⁹ ὁ 14
 ἰατρός¹⁰ ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς.¹¹ Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ⁷ 15
 ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν,¹² καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. Καὶ 16
 ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' υἱῶν ἡ ἐπιστολή,¹³ ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ
 Λαοδικαίων¹⁴ ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας⁷ ἵνα καὶ
 ὑμεῖς ἀναγνώτε. Καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ,¹⁵ Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν 17
 παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

Ὁ ἀσπασμός¹⁶ τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ¹⁷ μου τῶν δεσμῶν.¹⁸ 18

Ἡ χάρις μεθ' υἱῶν. Ἀμήν.

¹ συνεργός, οὐ, ὁ, fellow worker. ² παρηγορία, ας, ἡ, comfort, encouragement. ³ Ἐπαφρᾶς, ἄ, ὁ, Ephras. ⁴ ἀγωνίζομαι, contend, struggle. ⁵ τέλειος, complete, perfect. ⁶ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁷ Λαοδικεία, ας, ἡ, Laodicea. ⁸ Ἱεράπολις, εως, ἡ, Hierapolis. ⁹ Λουκάς, ἄ, ὁ, Luke, Lucas. ¹⁰ ἰατρός, οὐ, ὁ, physician. ¹¹ Δημᾶς, ἄ, ὁ, Demas. ¹² Νυμφᾶς, α, ὁ, Nymphas. ¹³ ἐπιστολή, ἡς, ἡ, letter, dispatch. ¹⁴ Λαοδικεὺς, εως, ὁ, Laodicean. ¹⁵ Ἀρχίππος, ου, ὁ, Archippus. ¹⁶ ἀσπασμός, οὐ, ὁ, greeting, salutation. ¹⁷ μνημονεύω, remember, make mention of. ¹⁸ δεσμός, οὐ, ὁ, chain, bond.